

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-168/21

Procureur général près la cour d'appel d'Angers

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Cour de cassation (Prantsusmaa))

Euroopa Kohtu (kolmas koda) 14. juuli 2022. aasta otsus

Eelotsusetaotlus – Õiguslane koostöö kriminaalasjades – Raamotsus 2002/584/JSK – Artikli 2 lõige 4 – Teo kahepoolse karistatavuse tingimus – Artikli 4 punkt 1 – Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlik alus – Vahistamismäärust täitva õigusasutuse kontroll – Teod, mis osaliselt kujutavad endast vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt süütegu – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõige 3 – Kuritegude ja karistuste proportsionaalsuse põhimõte

1. *Õiguslane koostöö kriminaalasjades – Raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta – Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikud alused – Kahepoolse karistatavuse tingimus – Vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks tehtud vahistamismäärus – Vangistus, mis on mõistetud selliste tegude eest, mis kujutavad endast kuritegu nii vahistamismääruse teinud kui ka vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt – Süüteo kvalifikatsioon, mis vaid vahistamismääruse teinud liikmesriigis eeldab kaitstava õigushüve kahjustamist – Kahepoolse karistatavuse tingimuse järgimine (Nõukogu raamotsus 2002/584, muudetud raamotsusega 2009/299, artikli 2 lõige 4 ja artikli 4 punkt 1)*

(vt punktid 44–47 ja 49–51 ning resolutsiooni punkt 1)

2. *Õiguslane koostöö kriminaalasjades – Raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta – Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikud alused – Kahepoolse karistatavuse tingimus – Vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks tehtud vahistamismäärus – Vangistus, mis on mõistetud ühe liitsüüteo eest, mis koosneb mitmest teost – Teod, millest ainult osa kujutab endast vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kuritegu – Kahepoolse karistatavuse tingimuse järgimine – Karistuste proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine – Puudumine – Kohustus Euroopa vahistamismäärus täita (Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikli 49 lõige 3; nõukogu raamotsus 2002/584, muudetud raamotsusega 2009/299, artikli 2 lõige 4, artikli 4 punkt 1 ja artikkel 5)*

(vt punktid 58, 60–64, 68 ja 69 ning resolutsiooni punkt 2)

Kokkuvõte

Euroopa vahistamismäärus ja teo kahepoolse karistatavuse tingimus: ei ole nõutud, et süüteo koosseisu tunnused vahistamismääruse teinud liikmesriigi ja vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguses oleksid täielikus vastavuses

Vahistamismäärust täitev õigusasutus ei või seega keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest põhjusel, et vaid osa vahistamismääruse teinud liikmesriigis selle süüteo koosseisu moodustavatest tegudest kujutab endast süütegu ka vahistamismäärust täitvas liikmesriigis

2016. aasta juunis tegid Itaalia õigusasutused KLi suhtes Euroopa vahistamismääruse, et viia täide kaheteistkümne aasta ja kuue kuu pikkune vangistus. See karistus vastab kokku nelja süüteo eest – sh „hävitamine ja rüüstamine“ – mõistetud neljale karistusele. Cour d’appel d’Angers (Angers’ apellatsioonikohus, Prantsusmaa) keeldus KLi üleandmisest põhjusel, et kaks selle süüteo koosseisu kuuluvat tegu ei kujutanud endast Prantsusmaal süütegu. Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele esitati selle keeldumisotsuse peale kassatsioonkaebus, märgib sellega seoses, et „hävitamise ja rüüstamise“ süüteo koosseisu tunnused on kahes asjaomas liikmesriigis erinevad, kuna Itaalia õiguses, vastupidi Prantsuse õigusele, on avaliku korra rikkumine üks selle süüteo koosseisu põhitunnus.

Seetõttu tekkis eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas konkreetsel juhul on täidetud selline teo kahepoolse karistatavuse tingimus, nagu on raamotsuses 2002/584¹ ette nähtud ja millest sõltub KLi üleandmine. Juhul kui teo kahepoolse karistatavuse tingimus ei takista KLi üleandmist, siis tekib selle kohtu arvates küsimus, kas neil tingimustel tuleb Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda, arvestades karistuste proportsionaalsuse põhimõtet, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõikes 3². Seetõttu esitas nimetatud kohtus Euroopa Kohtule need küsimused.

Euroopa Kohus otsustas, et raamotsuses 2002/584³ ette nähtud teo kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud olukorras, kus Euroopa vahistamismäärus on tehtud sellise vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks, mis on mõistetud tegude eest, mis kujutavad endast vahistamismääruse teinud liikmesriigis ühte liitsüütegu, mis eeldab, et need teod kahjustavad ühte selles liikmesriigis kaitstavat õigushüve, kui need teod on ka vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt kuritegu, mille puhul ei ole selle kaitstava õigushüve kahjustamine üks koosseisutunnus. Lisaks leidis Euroopa Kohus, et nimetatud tingimust ja karistuste proportsionaalsuse põhimõtet arvestades ei või vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui see karistus on tagaotsitavale vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud ühe liitsüüteo eest, mis koosneb mitmest teost, millest ainult osa kujutab endast vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kuritegu.

¹ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24; edaspidi „raamotsus 2002/584“). Kahepoolse karistatavuse tingimus on ette nähtud selle raamotsuse artikli 2 lõikes 4.

² Selle põhimõtte kohaselt ei tohi karistuste raskus olla süüteoga võrreldes ebaproportsionaalne.

³ Vt selle raamotsuse artikli 2 lõige 4, mis näeb ette võimaluse seada üleandmine sõltuvusse sellest tingimusest muude süütegude puhul kui need, millele on viidatud selle artikli lõikes 2, ja raamotsuse artikli 4 punkt 1, mille kohaselt võib vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui mõnel artikli 2 lõikes 4 osutatud juhul ei kujuta Euroopa vahistamismääruse aluseks olev tegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt süütegu.

Euroopa Kohtu hinnang

Mis esiteks puudutab kahepoolse karistatavuse tingimuse kohaldamisala, siis täpsustas Euroopa Kohus kõigepealt, et selleks, et teha kindlaks, kas see tingimus on täidetud, on vajalik ja piisav, kui teod, millega seoses Euroopa vahistamismäärus tehti, kujutavad endast ka vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt süütegu. Niisiis ei ole nõutud, et süüteod oleksid mõlemas asjaomases liikmesriigis identsed. Sellest tuleneb, et hinnates seda tingimust, peab vahistamismäärust täitev õigusasutus selleks, et teha kindlaks, kas esineb alus Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmiseks⁴, kontrollima, kas selle süüteo faktilised asjaolud, mille alusel Euroopa vahistamismäärus tehti, kujutaksid endast sellistena süütegu ka vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt juhul, kui need oleksid toime pandud selle riigi territooriumil.

Edasi tõdes Euroopa Kohus, et Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikku alust, mida kahepoolse karistatavuse tingimus endast kujutab, tuleb kui erandit reeglist, mille kohaselt tuleb Euroopa vahistamismäärus täita, tõlgendada kitsalt ja seega ei tohi seda tõlgendada nii, et see neutraliseeriks eesmärgi hõlbustada ja kiirendada üleandmist liikmesriikide õigusasutuste vahel. Üleandmismenetluse tõhusust kahjustaks aga see, kui seda tingimust tõlgendada nii, et see nõuab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguses kvalifitseeritud süüteokoosseisu tunnused oleksid täielikult vastavuses vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguses ette nähtud süüteokoosseisu tunnustega ning et samuti oleks täielikus vastavuses mõlema liikmesriigi õiguses kaitstav õigushüve. Arvestades seda, et karistusõiguse valdkonnas on liidu tasandil toimunud minimaalne ühtlustamine, võib selline täielik vastavus puududa paljude süütegude puhul. Eespool pakutud tõlgendus piiraks seega märkimisväärselt olukordi, kus nimetatud tingimus oleks täidetud, seades nii ohtu raamotsuse 2002/584 eesmärgi. Lisaks eiraks selline tõlgendus ka eesmärki võidelda karistamatuse vastu sellise tagaotsitava puhul, kes viibib muul territooriumil kui see, kus ta on toime pannud süüteo.

Teiseks märkis Euroopa Kohus kõigepealt, et asjaolu, et ainult osa tegudest, mis kujutavad endast vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse kohaselt süütegu, kujutab endast süütegu ka vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt, ei võimalda vahistamismäärust täitval õigusasutusel keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kuna vastasel juhul laiendatakse täitmata jätmise alust, mis põhineb süüteo kahepoolisel karistatavusel, sellele osale tegudest, mis on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt süütegu ja mis seega ei kuulu selle aluse kohaldamisalasse. Raamotsus 2002/584⁵ ei näe ette tingimust, et asjaomane isik ei kannu vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistust selle osa tegude eest, mis vahistamismäärust täitvas liikmesriigis ei ole süütegu. Euroopa vahistamismääruse täitmisele võib seada üksnes ühe selles raamotsuses ammendavalt ette nähtud tingimuse.

Lisaks märkis Euroopa Kohus, et teo kahepoolse karistatavuse tingimuse tõlgendamine nii, et Euroopa vahistamismääruse täitmisest võib keelduda põhjusel, et osa vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatavatest tegudest ei kujuta endast vahistamismäärust täitvas liikmesriigis süütegu, looks takistusi asjaomase isiku tegelikule üleandmisele ja selle tagajärjeks oleks tema karistamatus kõigi asjaomaste tegude eest. Järelikult on see tingimus sellistel asjaoludel täidetud. Lõpuks täpsustas Euroopa Kohus, et vahistamismäärust täitval õigusasutusel ei tule selle tingimuse hindamisel hinnata vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud karistust karistuste proportsionaalsuse põhimõtte seisukohast.

⁴ Vt raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 1.

⁵ Vt raamotsuse 2002/584 artikkel 5, mis näeb ette tingimused, mille võib vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguses Euroopa vahistamismääruse täitmisele seada.